

Acțiunea nu este document finalizat.

Cod ECLI ECLI:RO:ICCJ:2024:045.000339

Dosar nr. 7229/2/2023

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA PENALĂ

Decizia nr. 339/A

Dosar nr. 7229/2/2023

Ședința publică din 12 decembrie 2024

Completul compus din:

Oana Burnel - Președinte

Simona Elena Cîrnaru – Judecător

Rodica Aida Popa - Judecător

Cezarina Moraru – Magistrat asistent

Iustina Negruț - Grefier

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procuror Burduja Dana-Cristina.

Pe rol se află pronunțarea asupra cauzei penale având ca obiect apelurile declarate de ***Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București*** și de părțile civile ***Ursu Ștefan Olga*** și ***Ursu Andrei Horia*** împotriva sentinței penale nr. 92/F din data de 09 mai 2024, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală.

Dezbaterile au fost consemnate în încheierea de ședință din data de 14 noiembrie 2024, ce face parte integrantă din prezenta decizie, când instanța, având nevoie de timp pentru a delibera, a stabilit termen pentru pronunțare la data de 28 noiembrie 2024, iar ulterior, a amânat pronunțarea la data de 12 decembrie 2024.

ÎNALTA CURTE

Deliberând asupra apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și de părțile civile Ursu Ștefan Olga și Ursu Andrei Horia, constată următoarele:

Prin ***sentința penală nr. 92/F din data de 09 mai 2024***, Curtea de Apel București - Secția a II-a penală a respins, ca inadmisibile, cererile de revizuire formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de revizuențele-părți civile Ursu Andrei Horia și Ursu Ștefan Olga împotriva sentinței penale nr.196/F/17.10.2019 a Curții de Apel București – Secția I penală, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 238/A/27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală.

Analizând admisibilitatea în principiu a cererilor de revizuire prin prisma **motivului de revizuire prevăzut la art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală**, invocat de revizuenți, în considerentele sentinței menționate s-au arătat următoarele:

O primă cerință esențială de admisibilitate care rezultă din modul de redactare a dispozițiilor art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală este aceea ca faptele și împrejurările invocate în cererea de revizuire **să fi fost descoperite după rămânerea definitivă a hotărârii atacate**. Prin urmare, în măsura în care fuseseră deja descoperite anterior pronunțării hotărârii definitive atacate, aceste fapte și împrejurări nu pot constitui temei de revizuire, indiferent dacă au fost sau nu au fost invocate în fața instanțelor de fond sau dacă acestea au făcut sau nu au făcut trimitere explicită la ele.

În acest sens este și textul art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, denumit „Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori” care are următorul cuprins:

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași Stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui Stat.

2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a Statului respectiv, dacă fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

3. Nicio derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din convenție.”

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în mod constant că dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe, garantat de art. 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care enunță supremația dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante. Unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care prevede, printre altele, ca soluția dată de către instanțe în mod definitiv oricărui litigiu să nu mai fie rejudecată, deoarece securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului autorității de lucru judecat, adică a caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești. În jurisprudența instanței de contencios european s-a statuat că revizuirea unor hotărâri definitive nu ar trebui tratată ca un apel deghizat, iar simpla posibilitate de a exista două puncte de vedere asupra aceleiași situații nu este un temei suficient pentru a constitui premisa unei rejudecări a aceleiași cauze. Totodată, s-a subliniat că revizuirea hotărârilor definitive poate interveni doar pentru un defect fundamental, care a devenit cunoscut numai după terminarea procesului, iar atunci când acesta este/devine cunoscut în cursul judecării părțile au la îndemână căile ordinare de atac (spre ex. cauzele Stanca Popescu împotriva României, Pravednaya împotriva Federației Ruse, Urbanovici împotriva României, Mitrea împotriva României, Riabykh împotriva Federației Ruse).

În practica judiciară s-a subliniat în mod constant că dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală [art. 394 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală anterior] **se referă la „fapte și împrejurări”, deci la fapte probatorii și nu la mijloace de probă noi**, căci altfel revizuirea s-ar transforma într-un nou grad de jurisdicție în care s-ar putea continua probațiunea, situație de natură a afecta principiul securității raporturilor juridice, componentă a dreptului la un proces echitabil. Fără îndoială că **noile fapte sau împrejurări urmează a fi dovedite de mijloace de probă noi**, apte să demonstreze netemeinicia hotărârii atacate. Nu pot fi, însă, considerate „probe noi” în sensul cerut de lege dovezile care aduc numai un surplus de argumente noi, care completează mijloacele de probă deja administrate, jurisprudența în materia revizuirii fiind bine stabilită în ceea ce privește *inadmisibilitatea cererilor prin care se tinde la prelungirea probatoriului sau reexaminarea materialului probator pe baza căruia a fost pronunțată hotărârea inițială.*

În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale (spre ex. Decizia nr. 506/2015), în care s-a statuat că în procedura admisibilității în principiu a cererii de revizuire se „examinează dacă din probele depuse odată cu cererea de revizuire rezultă date suficiente pentru ca judecata asupra cererii să continue, deci cererea să fie admisă în principiu [art. 459 alin. (3) lit. e) din Cod]. Aceste verificări de probe apar ca necesare în cazul de revizuire reglementat la art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală -când s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză- fiind necesar ca *faptele probatorii să fie noi, nefiind posibilă o prelungire a probatoriului pentru fapte sau împrejurări cunoscute de instanță și nici o readministrare sau o reinterpretare a probatoriului administrat.*”

Rezumând, Curtea a reținut că pentru ca faptele și împrejurările invocate să poată constitui temeiuri legale care să permită revizuirea, în sensul art. 459 alin. (3) lit. e) din Codul de procedură penală, este necesar ca ele să *preexiste* hotărârii atacate, dar să fi fost *descoperite ulterior* rămânerii definitive a acesteia, pe baza unor *probe noi*, care nu au putut fi prezentate în fața instanțelor de fond. Pe de altă parte, dovezile noi pe care se sprijină cererea nu trebuie să se constituie într-o prelungire a probatoriului cu privire la fapte și împrejurări avute în vedere și analizate de instanțele de fond.

Or, în speță, se poate ușor constata, în primul rând, din chiar conținutul cererilor de revizuire, că faptele și împrejurările invocate atât de părțile civile, cât și de procuror, **au fost descoperite anterior pronunțării hotărârii instanței de apel, fiind consemnate, după cum arată chiar autorii cererilor de revizuire, în documente oficiale**, în materiale întocmite de organizații naționale și internaționale cu activitate în domeniul drepturilor omului, în studii de specialitate, în cărți și filme documentare, în hotărâri judecătorești etc., toate preexistente momentului la care hotărârea atacată a rămas definitivă (inclusiv cele mai recente dintre aceste documente, respectiv cele extrase din Baza de Date de Securitate a fostei Securități, fiind preluate de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității la data de 24.02.2022, cu aproape un an și

jumătate înainte de pronunțarea hotărârii instanței de apel). Prin urmare, **revizuenții aveau posibilitatea rezonabilă să le prezinte instanțelor de judecată implicate în soluționarea fondului cauzei.**

Împrejurarea că **aceste fapte și împrejurări au fost reluate într-o serie de materiale de sinteză întocmite ulterior pronunțării hotărârii definitive** de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc în colaborare cu Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și, respectiv, de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, materiale invocate de revizuenți ca probe noi, nu este de natură să repună în discuție această concluzie, respectiv să le confere atributul de a fi nou descoperite în sensul avut în vedere de dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală.

De altfel, **mare parte dintre aceste fapte și împrejurări** (precum reprimarea revoltei de la Brașov din 1987, evenimentele din decembrie 1989, persecutarea unor disidenți în perioada regimului comunist, atentatele organizate de fosta securitate împotriva unor disidenți aflați în exil) sunt bine cunoscute de opinia publică din România, **putând fi considerate notorii.**

Mai mult, unele dintre ele (precum reprimarea revoltei de la Brașov din 1987, evenimentele din decembrie 1989, situația disidenților Petre Mihai Băcanu, Filipescu Radu și Andreescu Gabriel, împrejurarea că victima Ursu Gheorghe Emil a fost cercetat în continuare de organele fostei securități în timp ce se afla în arestul miliției) au și fost analizate în mod explicit în hotărârile pronunțate, atât de instanța de prim grad de jurisdicție, cât și de instanța de apel. Pe de altă parte, împrejurarea că instanțele de fond nu s-au referit în mod individual la absolut toate evenimentele relevante pentru lămurirea aspectelor esențiale analizate (în principal existența unui conflict între autoritățile comuniste și populație după anul 1965), fapt, de altfel, imposibil de realizat în cadrul unei hotărâri judecătorești, nu înseamnă că acestea nu fuseseră descoperite și cunoscute la momentul soluționării definitive a cauzei.

Curtea de apel a subliniat, dintr-o altă perspectivă a cerințelor de admisibilitate a cererii de revizuire, aspectul că toate faptele și împrejurările invocate de revizuenți și documentele prezentate în susținerea acestora **tind să prelungească în faza revizuirii probatoriul administrat în fața instanțelor de fond cu privire la fapte și împrejurări avute în vedere și analizate de acestea** (existența unui conflict între autoritățile comuniste și populație după anul 1965 și, în particular, acțiunile represive întreprinse de organele de securitate ale regimului comunist) și să suplimenteze argumentele prezentate sub acest aspect de revizuenții din prezenta cauză în fața primei instanțe și prin motivele de apel. Instanțele de fond au avut la dispoziție un amplu probatoriu în această privință, mare parte dintre dovezile respective vizând aceeași teză probatorie ca cea invocată pe calea cererilor de revizuire. Totodată, revizuenții au putut prezenta o argumentație consistentă sub acest aspect, în special prin intermediul cererilor de apel. Or, astfel cum s-a arătat anterior, nu se poate obține pe calea revizuirii o prelungire a probatoriului sau un surplus de argumente cu privire la fapte cunoscute și analizate de instanțele de fond.

S-a concluzionat în sensul că faptele și împrejurările invocate prin intermediul cererilor de revizuire deduse judecății nu îndeplinesc cerințele prevăzute de art. 459 alin. (3) lit. e) din Codul de procedură penală, privite în coroborare și cu cele ale art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, **întrucât nu au fost descoperite după rămânerea definitivă a hotărârii atacate, pe baza unor probe noi, care să nu fi putut fi furnizate instanțelor de fond, iar pe de altă parte tind la o prelungire a probatorului și la o suplimentare a argumentației cu privire la fapte și împrejurări cunoscute și analizate de aceste instanțe.** Prin urmare, dat fiind faptul că cerințele de admisibilitate în principiu prevăzute de art. 459 alin. (3) din Codul de procedură penală trebuie realizate cumulativ, cererile de revizuire întemeiate pe dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală sunt inadmisibile, **chiar dacă în cauză sunt îndeplinite celelalte condiții de admisibilitate în principiu [prevăzute la art. 459 alin. (3) lit. a)-d) din Codul de procedură penală].**

În ceea ce privește cererea de revizuire formulată de procuror în contradictoriu cu intimatul-inculpat Postelnicu Tudor, Curtea a constatat că aceasta este inadmisibilă și ca urmare a faptului că acest inculpat a decedat. Or, potrivit art. 457 alin. (4) din Codul de procedură penală, revizuirea în defavoarea inculpatului nu se poate face când a intervenit o cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal, iar decesul inculpatului constituie o astfel de cauză, potrivit art. 16 alin. (1) lit. f) a doua teză din Codul de procedură penală.

În final, Curtea a remarcat faptul că, în realitate, prin intermediul cererilor formulate se cere instanței de revizuire să procedeze la o reexaminare a probatorului existent la dosar și, pe baza acestuia, a unor probe noi (care puteau fi furnizate anterior și care vizează împrejurări avute în vedere și analizate de instanțele de fond) și a unor argumente suplimentare, precum și, eventual, a propriei sale convingeri, să realizeze o reevaluare a unor considerente din hotărârile instanțelor de fond apreciate ca fiind contrare adevărului istoric. Or, o reexaminare a cauzei în aceste condiții este incompatibilă cu calea de atac extraordinară a revizuirii, care s-ar vedea transformată astfel într-o cale de atac ordinară, cu consecința încălcării principiului securității raporturilor juridice, care reclamă respectarea autorității de lucru judecat a hotărârilor definitive, hotărâri care nu pot fi desființate decât dacă sunt îndeplinite condițiile stricte de admisibilitate prevăzute de lege.

Cu privire la cazul de revizuire prev. de art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală invocat exclusiv de părțile civile Ursu Ștefan Olga și Ursu Andrei Horia, prima instanță a reținut următoarele:

Revizuențele -părți civile au arătat în cuprinsul cererii că hotărârea atacată nu s-ar concilia cu șase hotărâri definitive, penale și civile, respectiv sentința nr. 5/22.07.1991 a Curții Supreme de Justiție, sentința nr. 2/2.02.1990 a Curții de Apel București, sentința civilă nr. 2299/21.09.2015 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, sentința civilă nr. 2115/3.09.2015 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, decizia pronunțată de Tribunalul Bacău în dosarul nr.

338/32/2006 și decizia nr. 533/26.12.1986 a Tribunalului Militar Teritorial București.

Cererea întemeiată pe acest caz de revizuire nu a fost motivată în scris, iar în cadrul dezbaterilor privind admisibilitatea în principiu revizuențele -părți civile au arătat că au depus la dosarul cauzei hotărâri judecătorești definitive de condamnare privind pe inculpații Postelnicu Tudor și Iulian Vlad, acestea vizând tot infracțiuni contra umanității, respectiv genocid și favorizare la genocid, cu privire la acțiunile din perioada Revoluției din 1989, precum și sentințele civile de condamnare a inculpaților Pârvulescu Marin și Hodiș Vasile pentru poliție politică și hotărâri definitive de condamnare politică privindu-i pe opozanții Huianu și Beciu Nicolae și un material documentar vast cu peste 1500 de decizii definitive de condamnare ale unor cadre ale Securității statului român pentru efectuarea de activități de poliție politică.

Curtea a subliniat că obiectul cererii de revizuire poate fi constituit, inclusiv în cazul prev. de art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală, numai din hotărâri penale definitive, o cale de atac în procesul penal neputând viza hotărâri judecătorești pronunțate în alte materii în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens. Concluzia decurge, de altfel, și din textul art. 453 alin. (5) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „*în cazul prevăzut la alin. (1) lit. e), toate hotărârile care nu se pot concilia sunt supuse revizuirii*”. Or, nu se poate accepta ca, în lipsa unei dispoziții legale exprese, o hotărâre pronunțată în materie civilă (în sens larg) să poată fi desființată într-o cale de atac exercitată în cadrul procesului penal, hotărârile civile fiind supuse căilor de atac în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Referitor la hotărârile penale invocate în susținerea acestui caz de revizuire, revizuențele-părți civile nu au indicat, în concret, care este motivul pentru care acestea nu se pot concilia cu hotărârea atacată. Nici Curtea nu a identificat un astfel de motiv, din moment ce hotărârile de condamnare a inculpaților Postelnicu Tudor și Vlad Iulian vizează o altă situație de fapt - reprimarea manifestațiilor din decembrie 1989, iar cea de condamnare politică a disidentului Beciu Nicolae are ca obiect faptele care i s-au imputat acestuia de autoritățile comuniste în procesul finalizat cu hotărârea respectivă.

Or, existența cazului de revizuire prev. la art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală presupune ca prin hotărârile definitive supuse revizuirii instanțele de judecată să fi statuat în mod diametral opus cu privire la *aceleași împrejurări de fapt*, situație care nu se regăsește în cauză.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal, au declarat apel Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și revizuențele-părți civile Ursu Andrei Horia și Ursu Ștefan Olga, criticile apelanților antamând legalitatea și temeinicia hotărârii apelate.

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a criticat soluția primei instanțe arătând că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a cererii de revizuire privind obiectul, titularul și termenul de exercitare, precizând că, ulterior pronunțării deciziei penale nr.238/A din 27 iulie 2023 a Înaltei Curți de

Casație și Justiție, urmare a discuțiilor vehiculate în spațiul public, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) a trimis, prin adresa nr. F2870/19 septembrie 2023, înregistrată la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 20 septembrie 2023, înscrisuri conținând date și informații, însoțite de detalii tehnice apreciate ca absolut relevante și necesare înțelegerii datelor prezentate, referitoare la fapte sau împrejurări care nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei privind pe disidentul anticomunist inginer Gheorghe Ursu. Ulterior, prin adresa nr. P 2870/26 octombrie 2023, CNSAS a completat cu o serie de documente adresa trimisă inițial.

În vederea documentării imparțiale și competente a realităților regimului comunist, cu precădere în ceea ce privește funcționarea aparatului de represiune a acestuia, dar și a celorlalte instituții ale regimului, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat acordarea sprijinului științific al Academiei Române, prin intermediul Institutului de Istorie „Nicolae Iorga”, precum și al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), în calitatea sa de agenție guvernamentală specializată în investigarea crimelor comunismului.

La data de 20 octombrie 2023, prin adresa nr. 2992, înregistrată la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 23 octombrie 2023, a fost înaintat *”Materialul documentar”* întocmit de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, în colaborare cu Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Academia Română, însoțit de un material sintetic referitor la cazuistica și încălcările drepturilor omului în România consemnate în rapoartele anuale ale Amnesty International (1980-1989) și de un material sintetic cu privire la un raport întocmit de Amnesty International, care documentează încălcarea drepturilor omului în România (1980-1987) -*România. Human rights violations in the eighties*, Amnesty International Publications, Londra, 1987.

Analizând aceste documente, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că din cuprinsul acestora rezultă date și împrejurări noi care nu au fost avute în vedere la soluționarea cauzei și care pot conduce la o soluție diametral opusă celei pronunțate.

Astfel, având în vedere că pentru revizuirea hotărârii în baza art. 453 lit. a) din Codul de procedură penală, se impune descoperirea unor fapte sau împrejurări noi, ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei, parchetul a arătat că a expus înscrisurile din care rezultă existența acestora, împreună cu argumentarea circumscrierii lor sferei cazului de revizuire invocat.

În concret, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a precizat *că înscrisurile din care rezultă argumentele faptice noi, pe care se sprijină cererea de revizuire, se grupează în trei categorii:*

1) *Acte comunicate de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, regăsite în Baza de Date de Securitate, creată și gestionată în cadrul Centrului de Informatică și Documentare a Departamentului Securității Statului (CID), care a fost preluată de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, în format electronic, la data de 24 februarie*

2022, cu precizarea că, având în vedere data preluării bazei de date, ulterior hotărârii primei instanțe și pe parcursul judecății din calea de atac, caracterul de noutate al acestora este evident, iar faptele probatorii noi relevate de acestea au, în mod indiscutabil, legătură cu starea de fapt reținută în cauză.

2) *Hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, care sunt în contrapondere tematică cu starea de fapt reținută* în cauză, hotărâri judecătorești care sunt înscrisuri relevante pentru admiterea cererii de revizuire și dovedesc relația de adversitate dintre regimul politic și oponentii regimului, care au fost supuși pe criterii legate de opiniile lor politice, unor restrângeri ale drepturilor civile prevăzute de Constituția RSR; deciziile instanțelor judecătorești privind un număr considerabil de lucrători ai Securității care au comis acte de poliție politică reflectă împrejurări ce nu au fost cunoscute de către judecătorii din cauză.

Cu privire la caracterul de noutate al stării de fapt pe care o relevă, *Parchetul a solicitat să se constate că acesta este îndeplinit în condițiile în care, deși publice, nu au fost avute în vedere la soluționarea cauzei în niciunul dintre stadiile procesuale.*

S-a invocat cu titlu de practică judiciară, încheierea din data de 28 aprilie 2023 a Curții de Apel București - Secția a II-a penală, pronunțată în dosarul nr. 8709/2/2022, încheierea din data de 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel București, Secția I penală, pronunțată în dosarul nr. 7105/2/201 și decizia nr.953 din 10 martie 2006 a instanței supreme, prin care s-au reținut, în esență, că un înscris nou care relevă aspecte de fapt și de drept necunoscute instanțelor judecătorești reprezintă un mijloc de probă apt să conducă la admiterea în principiu a cererii de revizuire, iar necunoașterea faptelor sau împrejurărilor de către instanță nu trebuie înțeleasă în mod absolut, în sensul că despre faptele și împrejurările respective nu s-a amintit nimic în actele și lucrările dosarului, ci în sensul că nu au fost luate în considerare la soluționarea cauzei din lipsa posibilității dovedirii lor.

3) *Materialul documentar întocmit de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, în colaborare cu Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Academia Română, însoțit de un material sintetic referitor la cazuistica și încălcările drepturilor omului în România*, consemnate în rapoartele anuale ale Amnesty International(1980-1989) și de un material sintetic cu privire la un Raport întocmit de Amnesty International, care documentează încălcarea drepturilor omului în România (1980-1987) - România, Human rights violations in the eighties, Amnesty International Publications, Londra, 1987.

Revizuentul a precizat că *aspectele învederate de către istorici în acest studiu sunt fapte probatorii noi și împrejurări ce nu au fost cunoscute de către judecători la momentul soluționării definitive a cauzei*, iar faptele și împrejurările noi relevante din aceste materiale susțin o cu totul altă situație de fapt decât cea reținută de instanță și *se circumscriu adevărului istoric, care a stabilit că represiunea a fost o trăsătură permanentă a regimului comunist, conflictul dintre societate și regim a reprezentat o constantă, regimul a*

continuat practicarea politicilor restrictive, interzicând orice manifestare publică pe care o considera drept un pericol la adresa stabilității sale și disimulând represiunea politică prin folosirea anchetelor penale instrumentate de Miliție, ca paravan al acțiunilor de poliție politică.

În ceea ce privește noțiunea de „fapte și împrejurări noi”, parchetul a făcut trimitere la jurisprudența instanțelor de judecată prin care s-a statuat că este necesar ca faptele și împrejurările noi să fi preexistat hotărârii atacate, doar că nu au fost cunoscute de instanță; descoperirea ulterioară și invocarea pe calea revizuirii are drept scop evidențierea unor erori de fapt, produse în judecata inițială din cauza necunoașterii respectivelor împrejurări, astfel încât noua situație să ducă la anularea hotărârii contrare legii (decizia nr. 254/A din 6 decembrie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală).

S-a mai arătat că prin încheierea din data de 28 aprilie 2023 a Curții de Apel București - Secția a II-a penală, pronunțată în dosarul nr. 8709/2/2022, în motivarea admisibilității în principiu a unei cereri de revizuire, a fost admis ca mijloc de probă *un studiu al unui specialist în drept civil cu privire la faptele probatorii noi.*

De asemenea, au fost invocate și alte hotărâri judecătorești, cu titlu de practică judiciară.

În ceea ce privește cauza de față, parchetul a menționat că ***atacul la adresa victimei Ursu Gheorghe a fost justificat de motive discriminatorii legate de opiniile sale politice*** și a apreciat că ***definiția atacului, așa cum a fost recunoscută în doctrina juridică, se aplică și în prezenta cauză: „...cerința atacului pare a fi un instrument descriptiv care capturează într-un singur cuvânt tiparul activității infracționale, în contextul în care actele acuzatului trebuie să se fi produs astfel încât să fie considerate crime contra umanității. În măsura în care actele acuzatului sunt suficient de conexe atacului, ele dobândesc o mai mare dimensiune infracțională, care le separă de infracțiuni pur interne și le diferențiază de crimele de război obișnuite”.***

Parchetul a susținut că ***atacul la adresa victimei Ursu Gheorghe face parte din politica asumată de către stat și este un episod din planul de prevenire asumată de către Securitate.***

Așadar, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a solicitat să se constate că din înscrisurile anexate cererii de revizuire rezultă ***atât fapte noi, cât și unele ce pot fi considerate de notorietate, așa cum reiese din demersurile științifice ale Academiei Române, Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc și Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și a arătat că, în pofida notorietății unora dintre aceste fapte, ele nu au fost avute în vedere la soluționarea cauzei, instanța pronunțând soluțiile strict prin raportare la faptele probatorii aflate la dosar.*** Prin urmare, a apreciat că operează o prezumție absolută de necunoaștere a acestor împrejurări în contextul în care motivarea nu cuprinde o analiză a acestora.

Parchetul a considerat că probele depuse în sprijinul cererii de revizuire sunt de natură să răstoarne concluziile instanței cu privire noțiunile de

„conflict”, „persoana căzută sub puterea adversarului” și „disident”, pentru următoarele considerente:

- *Cu privire la realizarea situației premise a infracțiunii de „tratamente neomnoase”, respectiv la existența unei situații de conflict de adversitate între autorități și populație sau parte din aceasta*, contrar celor reținute în hotărârea a cărei revizuire este solicitată, parchetul a apreciat că analiza situației premisă, a existenței unei situații de conflict, de adversitate între autorități și populație sau parte din aceasta, trebuie făcută în lumina contextului istoric din acea perioadă, luând în considerare nu numai argumente juridice, ci și *argumente de ordin istoric emise de specialiști în domeniul de referință*. În acest sens, materialul documentar întocmit de IICCMER în colaborare cu Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și Academia Română reprezintă în mod indubitabil un *document istoric*, care are și caracter de *înscris nou*, care nu a fost cunoscut și nici nu a fost avut în vedere de instanță la pronunțarea hotărârii și care poate conduce la o situație diametral opusă celei adoptate în dosarul nr. 2500/2/2017, întrucât din conținutul acestuia rezultă că, în perioada 1964 -1989, ne-am aflat în prezența unor adevărate *politici de exterminare a opozițiilor politici sau a persoanelor care erau încadrate de regimul comunist în această categorie*, întrucât nu se aliniau la politica oficială a statului.

Parchetul a mai arătat că aspectele reținute în studiul invocat se bazează și pe o serie de documente internaționale: rapoartele Amnesty International din anii 1980- 1989, Raportul asupra situației Drepturilor Omului în România, întocmit de către raportorul special al Comisiei pentru Drepturile Omului din cadrul Organizației Națiunilor Unite, din studiul cărora reiese clar că au avut loc *acte de represiune asupra populației civile, cu încălcarea masivă a unor drepturi fundamentale* (dreptul la viață, integritatea fizică și morală, dreptul la viață privată, dreptul de acces la justiție, libertatea de gândire, conștiință și religie, libertatea de mișcare, libertatea de exprimare, libertatea de întrunire și asociere, dreptul la muncă, dreptul la educație, drepturi culturale etc.). Mai mult, respectivele documente prezintă și situații de decese sau dispariții în urma relelor tratamente aplicate în timpul interogatoriilor sau a perioadelor de detenție sau în timpul încercărilor de părăsire a țării fără autorizație, fără ca autoritățile să elucideze respectivele cazuri.

Parchetul a menționat că *documentele invocate nu au fost cunoscute instanțelor și se coroborează cu adresele CNSAS, din datele de 19 septembrie și 26 octombrie 2023*, din conținutul cărora rezultă că măsurile de represiune aveau un caracter generalizat, acestea oferind nu doar date statistice, ci și cazuri individuale, iar tratamentul aplicat în concret victimei Gheorghe Ursu reprezintă doar un caz particular de persoană care a fost supusă represiunii din cauza faptului că avea altă opinie.

În concluzie, parchetul a apreciat că din studiul documentelor noi prezentate prin cererea de revizuire rezultă în mod clar opinia formulată de cercetătorii instituțiilor statului însărcinați cu studierea regimului comunist, respectiv că în perioada 1965 -1989 a continuat conflictul dintre regimul comunist și populația civilă, în special cu persoanele care erau apreciate ca

„elemente dușmănoase”, acestea din urmă fiind supuse unui regim sistematic de represiune ce a îmbrăcat diverse forme și în care Securitatea a jucat un rol central, represiune care s-a exercitat prin intermediul mai multor instituții ale statului (miliție, spitale, instituții psihiatrice etc.) și care a avut ca rezultat inclusiv supunerea la rele tratamente, dispariția și uciderea unor persoane.

- ***Cu privire la calitatea victimei Gheorghe Ursu de „persoană căzută sub puterea adversarului”***, contrar celor reținute de instanța de fond, parchetul a apreciat că faptele probatorii noi ce rezultă din înscrisurile prezentate infirmă argumentația hotărârii atacate privind neînfrunirea calității cerute de lege și, în același timp, dovedesc statutul de persoană aflată în opoziție față de puterea comunistă, respectiv că mobilul real al arestării și încarcerării lui Gheorghe Ursu nu a fost anchetarea pentru o infracțiune de drept comun, ci a fost parte a unei politici asumate de către stat.

Astfel, s-a apreciat că starea de fapt ce concordă cu realitatea, determinantă pentru stabilirea cadrului general ce ar fi trebuit avut în vedere de instanță cu prilejul stabilirii contextului în care s-a produs arestarea și cercetarea victimei Gheorghe Ursu, reiese cu evidență din înscrisurile atașate cererii de revizuire, care reprezintă „fapte și împrejurări noi”, respectiv din materialul documentar întocmit de IICCMER și din rapoartele anuale ale Amnesty Internațional, coroborate cu documentele comunicate din baza de date a CNSAS, și care sunt de natură să conducă la o situație diametral opusă celei adoptate în dosarul nr. 2500/2/2017.

- ***Cu privire la calitatea victimei Gheorghe Ursu de „disident”***, parchetul a apreciat, deopotrivă, că înscrisurile atașate cererii de revizuire demonstrează faptul că o sferă mult mai largă de persoane era percepută de autoritățile statului ca având calitatea de disident, nu doar persoanele care adoptau o manifestare explicită și publică în sensul criticării regimului comunist.

Revizuentul a susținut că ceea ce reiese cu certitudine din înscrisurile analizate, este că victima Ursu Gheorghe Emil a fost inclusă, pentru toate activitățile sale, *în categoria disidenților* de către specialiștii în cercetarea trecutului comunist. Având în vedere că asupra acestui aspect s-au pronunțat specialiștii în cercetarea trecutului recent, atât din cadrul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, cât și al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc și al Academiei Române, parchetul a considerat că, *în aprecierea statutului victimei Gheorghe Ursu ar trebui plecat de la acest aspect, de persoană aflată în conflict cu regimul comunist, având în vedere că există unanimitate între cercetătorii științifici cu privire la calitatea sa, iar opiniile contrare trebuie susținute de argumente științifice.*

S-a mai arătat că ***victima Gheorghe Ursu este o persoană care a ajuns să fie urmărită informativ, cercetată penal, arestată preventiv și, ulterior, a decedat în custodia autorităților, ca urmare a opiniilor sale politice și a acțiunilor sale, care au fost considerate dușmănoase de către autorități.*** Așadar, s-a apreciat că se poate afirma că *victima Gheorghe Ursu a reprezentat un caz de persoană persecutată politic ca urmare a unui atac sistematic,*

generalizat, împotriva unei populații civile, nealinate ideologiei oficiale a statului și regimului din acel moment.

Referitor la intimatul Postelnicu Tudor (decedat), parchetul a apreciat că dispozițiile art. 457 alin. (4) din Codul de procedură penală nu au aplicabilitate în cauză, întrucât acestea sunt incidente în situația în care acel impediment la punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal intervine după rămânerea definitivă a hotărârii penale atacate cu revizuire, dar până la formularea cererii de revizuire în defavoarea inculpatului, iar în cauză inculpatul a decedat la data de 11.08.2017, deci în cursul judecării în fond.

Astfel, notând dispozițiile prevăzute de art. 18 din Codul de procedură penală, Parchetul a apreciat că, în ceea ce îl privește pe inculpatul Postelnicu Tudor, poate fi dispusă doar încetarea procesului penal, ca urmare a intervenirii decesului.

Or, din această perspectivă, s-a considerat că soluția de încetare a procesului penal față de intimatul Postelnicu Tudor, ca urmare a decesului acestuia, reprezintă o soluție diametral opusă celei de achitare, dispusă de Curtea de Apel București - Secția I penală prin sentința penală nr. 196/F/17.10.2019, pronunțată în dosarul nr.2500/2/2017, definitivă prin decizia penală nr. 238/A/27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală.

În ceea ce privește *cazul de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală*, părțile civile **Ursu Andrei Horia și Ursu Ștefan Olga** au făcut trimitere la jurisprudența Curții Constituționale prin care s-a statuat că este necesar ca faptele și împrejurările nou invocate să preexiste hotărârii atacate, dar să fi fost descoperite ulterior rămânerii definitive a acesteia, pe baza unor probe noi, care nu au putut fi prezentate în fața instanțelor de fond și au susținut că ***simpliciter* - generic asumată de instanță, ca prezumție ad-hoc, fără a se arăta în concret cum a fost determinată existența acestei posibilități -de invocare a unor fapte sau împrejurări nu echivalează automat cu o cunoaștere a acestora, pre existența lor nefiind de natură să conducă la inadmisibilitatea cererii de revizuire în baza acestor fapte și împrejurări noi.**

Mai mult, invocând art. 8 din Codul de procedură penală, au apreciat că ***noțiunea de „descoperire” se raportează la instanța de judecată***, în sensul că nu are relevanță dacă părțile ar fi cunoscut sau nu aspectele invocate, astfel că, în opinia lor, nu se poate condiționa descoperirea unor noi fapte sau împrejurări de posibilitatea de prezentare a acestora de părțile din proces.

S-a arătat că atât în jurisprudența națională, cât și în literatura de specialitate s-a afirmat că nu interesează dacă partea a cunoscut sau nu aspectele invocate prin cererea de revizuire, condiția fiind îndeplinită atât timp cât noile fapte și împrejurări reprezintă un element de noutate prin raportare strict la instanța de judecată.

Totodată, s-a apreciat că ***notorietatea faptelor și împrejurărilor este irelevantă atât timp cât instanța care a pronunțat hotărârea supusa revizuirii nu a luat în considerare acele fapte și împrejurări în adoptarea soluției.***

În concret, apelanții au apreciat că sunt înscrisuri noi cele care provin din diverse arhive sau emană de la entități ce au studiat documentele identificate în

diverse arhive și a mai învederat că doctrina recentă a arătat că și mijloacele de probă noi sunt apte să conducă la existența cazului de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, indiferent dacă faptele probatorii erau deja cunoscute de părți înainte de rămânerea definitivă a hotărârii, descoperirea analizându-se în raport cu instanța de judecată.

Or, în contradicție cu cele reținute de prima instanță, faptele și împrejurările invocate prin cererea de revizuire reprezintă fapte probatorii noi ce nu au fost luate în considerare la soluționarea cauzei, acest ultim aspect prezentând relevanță în stabilirea admisibilității în principiu a cererii.

Apelanții au apreciat că instanța de fond a suprapus în mod eronat noțiunile de „fapte și împrejurări” și „situația premisă”, cu argumentarea că „un conflict între autoritățile comuniste și populație după anul 1965” nu este, în sine, un fapt individual, ci o stare de fapt (demonstrabilă printr-o sumă de fapte și împrejurări) ce constituie *situația premisă a faptelor reținute în sarcina inculpaților* și care poate fi dovedit de mai multe fapte și împrejurări.

În plus, s-a apreciat că împrejurarea că acest conflict, respectiv situația premisă, a fost luat în discuție de instanțele de fond nu înseamnă ca acestea din urmă au avut cunoștință și au luat în discuție toate faptele și împrejurările care pot dovedi existența aceluși conflict, cu atât mai mult cu cât instanțele respective au considerat că respectivul conflict nici nu ar fi existat, deoarece faptele și împrejurările prezentate la fond și în apel nu ar fi fost suficiente, întrucât ar fi avut un caracter izolat și procentual nesemnificativ.

Prin urmare, în opinia apelanților, eventualitatea existenței și a altor fapte și împrejurări, în particular, noi acțiuni represive întreprinse de organele de securitate ale regimului comunist care nu au fost avute în vedere la judecarea fondului și apelului, ar fi putut conduce acele instanțe (și ar putea conduce orice instanță) la concluzia diametral opusă, și anume, a existenței aceluși conflict și, deci, a situației premisă.

Apelanții au arătat că materialul depus odată cu cererea de revizuire reprezintă mijloace de probă care au scopul de a demonstra tocmai faptele probatorii noi invocate care demonstrează existența situației premisă, aceste fapte noi fiind cele de natură să dovedească netemeinicia hotărârii atacate.

În ceea ce privește *cazul de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală*, apelanții-părți civile au susținut că hotărârile de condamnare ale inculpaților Tudor Postelnicu și Iulian Vlad privesc împrejurări de fapt relevante pentru constatarea existenței infracțiunilor, îndeosebi a situației premisă a infracțiunii analizate, aspecte similare cu cele din hotărârea a cărei revizuire este solicitată.

S-a arătat faptul că prima instanță nu a specificat niciun motiv pentru care hotărârea definitivă în cazul Huianu nu ar fi relevantă pentru acest caz, precum a făcut-o în cazul Beciu, deși a recunoscut că ambele dovedesc reprimarea politică a celor doi opozanți și a apreciat că instanța de fond a făcut aceeași confuzie între situația de fapt/imprejurări de fapt privitoare la faptele incriminate ale inculpaților într-un anumit caz și cele privitoare la situația premisă a aceluși caz.

Cu alte cuvinte, apelanții au apreciat că toate celelalte cazuri de represiune

care dovedesc situația premisă, adică relația de adversitate dintre regimul Ceaușescu și opozanți, privesc „*împrejurări de fapt*” în cazuri de opoziție împotriva regimului, toate fiind însă, prin definiție, fapte și împrejurări care privesc aceeași situație premisă. Or, atâta vreme cât deciziile atacate prin cererea de revizuire au negat existența situației premisă, respectiv relația de adversitate dintre regimul Ceaușescu și opozanți și acțiunile represive împotriva acestora din urmă, rezultă că orice probă și hotărâre definitivă care dovedește existența acestor acțiuni represive sunt în mod logic „*diametral opuse*” deciziei atacate.

În ceea ce privește o presupusă nemotivare a acestui caz de revizuire reținută de instanța de fond, s-a arătat că s-au făcut următoarele referiri „*hotărâri de condamnare pentru infracțiuni împotriva umanității (genocid) săvârșite în perioada 1965 —1989 (perioada în care hotărârea pronunțată în cauză susține inexistența oricărui conflict între clasa politică și opoziții regimului comunist), cât și numărul ridicat de hotărâri pronunțate de către instanțele judecătorești (peste 1500) cu privire la cadre și colaboratori ai Securității care au desfășurat activități de poliție politică în interesul regimului comunist din aceeași perioadă de timp, împotriva opozanților*”[...] Elementul contradictoriu (ireconciliabil) al hotărârilor opuse celei a cărei revizuire s-a solicitat în speță se referă la situația premisă a infracțiunii dedusă judecății în cauza a cărei revizuire se solicită”.

Astfel, apelanții au susținut că au indicat în concret motivul pentru care aceste hotărâri definitive nu se pot concilia cu hotărârea atacată, și anume faptul că ele, în contradicție cu deciziile atacate, demonstrează existența situației premisă, respectiv adversitatea instituțiilor represive precum Securitatea, în aceeași perioadă de timp (1965-1989), față de opoziții regimului, prin activități de poliție politică, în interesul regimului comunist.

Apelanții au apreciat că legea nu impune pentru existența acestui caz de revizuire ca ireconcibilitatea să se refere la o anumită faptă concretă, condamnată ca infracțiune, săvârșită de aceleași persoane, ci caracterul ireconciliabil se poate referi și la una dintre împrejurările de fapt esențiale pentru existența infracțiunii - comună ambelor hotărâri- aceasta fiind tocmai situația premisă, așa cum a fost definită anterior.

Prin urmare, în opinia apelanților, instanța de fond a adăugat la lege atunci când a reținut că „*obiectul cererii de revizuire poate fi constituit numai de hotărâri penale definitive*” și a mai arătat că, în general, lipsa unui caz în jurisprudență care să se refere la o anumită speță nu poate sugera existența vreunei derogări (implicite) în lege referitoare la acea speță, întrucât derogarea trebuie explicitată în textul legii, conform art. 15 și art.63 din Legea nr. 24/2000.

În plus, urmând raționamentul instanței privind notorietatea represiunilor manifestate de regimul comunist față de opozanți, apelanții au susținut că apare nefiresc ca unele instanțe să constate existența relațiilor de adversitate între populația României și autoritățile de la acea vreme, iar altele să pronunțe soluții de achitare, reținând contrariul, cu atât mai mult cu cât una dintre hotărârile de condamnare indicate îl privește tocmai pe unul dintre inculpații trimiși în judecată în prezenta cauza, respectiv pe Tudor Postelnicu.

Prin urmare, s-a apreciat că ceea ce prezintă relevanță în acest caz de revizuire este excluderea reciprocă a celor două hotărâri definitive, datorită elementelor de fapt reținute, astfel cum s-a afirmat și în doctrină și s-a susținut că admisibilitatea cererii de revizuire nu poate fi influențată nici de încadrarea juridică diferită dată faptelor, elementul esențial pentru admiterea acesteia fiind excluderea reciprocă a soluțiilor dispuse de instanțe cu privire la situații faptice asemănătoare.

Examinând apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și de părțile civile Ursu Ștefan Olga și Ursu Andrei Horia, Înalta Curte constată că acestea sunt fondate pentru următoarele considerente:

Înalta Curte reiterează, prioritar, coordonatele interpretării sistematice a normelor procesual penale relevante, interpretare consacrată în jurisprudența obligatorie a instanței supreme (*Decizia nr. 9 pronunțată la data de 6 iunie 2011, în recurs în interesul legii, de către Înalta Curte de Casație și Justiție*), dar și a Curții Constituționale (*Decizia nr. 506/2015 publicată în M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015, Decizia nr. 126/2016 publicată în M. Of. nr. 185 din 11 martie 2016, Decizia nr. 2/2017 publicată în M. Of. nr. 324 din 5 mai 2017 ș.a.*), potrivit căreia ***revizuirea este calea extraordinară de atac care permite instanței penale să revină asupra propriei hotărâri***, având ***caracterul unei căi de atac de fapt***, prin care sunt constatate și înlăturate erorile de judecată intervenite în rezolvarea cauzelor penale.

Potrivit acestei interpretări obligatorii, cererea de revizuire se formulează împotriva unei hotărâri care a dobândit autoritate de lucru judecat, în temeiul unor fapte sau împrejurări ***ce nu au fost cunoscute de instanță la soluționarea cauzei***, fiind descoperite ulterior, și ***care fac dovada că hotărârea definitivă se întemeiază pe o eroare judiciară***. Calea de atac a revizuirii constituie, așadar, un remediu contra unei erori judiciare ce se răsfrânge asupra întregii desfășurări a procesului penal, asupra modului cum au fost adunate probele, atât în faza de urmărire, cât și în faza de judecată, asupra aprecierilor succesive date faptelor prin rechizitoriu și prin hotărârile pronunțate și care a condus la rămânerea definitivă a unei hotărâri netemeinice.

Sintetizând, finalitatea revizuirii este aceea de a înlătura erori comise în stabilirea situației factuale, de a remedia ceea ce nu a putut fi prevenit, dată fiind necunoașterea unor fapte și împrejurări relevante, premisă ce se reflectă în lipsa probațiunii acestora pe parcursul procesului penal, cu consecința imposibilității statuării instanțelor asupra existenței sau inexistenței lor și implicit asupra acuzației penale prin prisma datelor și informațiilor ce decurg din constatările respective.

Calea extraordinară de atac a revizuirii se soluționează în două etape, prima dintre acestea fiind admiterea în principiu, etapă în care, în conformitate cu art. 459 alin. (3) din Codul de procedură penală, instanța verifică cererea de revizuire sub aspectul regularității, respectiv al îndeplinirii condițiilor în care poate fi exercitată, hotărârile ce pot fi atacate, cazurile ce o justifică, titularii

cererii și termenul de introducere. Această fază a admiterii în principiu privește examinarea admisibilității exercitării unui drept, prin prisma regularității formale și a seriozității cererii, iar nu o judecată asupra temeiniciei solicitării ce face obiectul exercitării acelui drept, deci nu vizează soluționarea căii extraordinare de atac și, cu atât mai puțin, judecata în fond a acuzațiilor penale.

În consens cu prima instanță, Înalta Curte constată îndeplinite condițiile privind calitatea procesuală a revizuenților, cererea fiind întocmită cu respectarea prevederilor art. 456 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală, respectiv a fost formulată în scris și motivată, cu arătarea cazurilor de revizuire pe care se întemeiază și a mijloacelor de probă în dovedirea acestora, la cerere fiind atașate copii de pe mijloacele de probă pe care revizuenții și-au întemeiat susținerile factuale, faptele și mijloacele de probă în baza cărora a fost formulată revizuirea nefiind prezentate într-o cerere anterioară având același obiect, astfel că nu este necesară reexaminarea admisibilității sub aceste aspecte.

Procedând la reexaminarea condiției de admisibilitate prevăzută de art. 459 alin. (3) lit. e) din Codul de procedură penală: *„faptele și mijloacele de probă în baza cărora este formulată cererea conduc, în mod evident, la stabilirea existenței unor temeuri legale ce permit revizuirea”*, Înalta Curte constată îndeplinită și această cerință legală în ce privește cazul de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală: *„s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză”*, raționamentul primei instanțe, urmare căruia revizuirea a fost respinsă ca inadmisibilă, fiind eronat.

Având în vedere considerațiile expuse în cele ce preced, Înalta Curte constată că examinarea acestei condiții impune statuarea asupra caracterului de noutate al faptelor și/sau împrejurărilor învederate în cererile de revizuire, potențialul acestora de a pune la îndoială temeinicia hotărârii rămase definitive, precum și aptitudinea mijloacelor de probă depuse de a dovedi faptele și/sau împrejurările respective.

În ce privește faptele și împrejurările noi evocate prin cererile de revizuire, se reține că revizuenții au susținut în esență că au fost descoperite date și informații care atestă, pe de o parte, ***un adevăr istoric: reprimarea a fost o trăsătură permanentă a regimului comunist, conflictul dintre societate și regim reprezentând o constantă în toată perioada 1945-1989***, iar, pe de altă parte, că ***evenimentele care au condus la decesul victimei Ursu Gheorghe se înscriu în politica statului de reprimare a oricărei manifestări apreciate ca fiind ostilă regimului, specifică perioadei de referință***, constituind un episod din planul asumat de Securitate și care, după 1964, a fost caracterizat de disimularea metodelor represive, inclusiv sub forma unor anchete penale instrumentate de Miliție, sub pretextul cercetării unor infracțiuni de drept comun, ca paravan al acțiunilor de poliție politică.

În dovedirea acestor fapte și împrejurări au fost depuse, în principal, o serie de înscrisuri transmise de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) și opinia specialiștilor -cercetători în cadrul Institutului de

Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) instituție publică specializată în investigarea științifică a crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România în colaborare cu specialiști din cadrul Institutului de Istorie Nicolae Iorga din cadrul Academiei Române.

De asemenea, a fost evidențiată existența unei contradicții între hotărârea atacată și hotărârile judecătorești prin care s-a statuat cu privire la numeroase acte de poliție politică și care atestă relația de adversitate dintre regimul politic comunist și oponentii săi, fiind depuse mai multe hotărâri considerate relevante.

Înalta Curte reține că, în etapa admisibilității în principiu a revizuirii, instanța examinează dacă din probele depuse odată cu cererea de revizuire rezultă date suficiente pentru ca judecata asupra cererii să continue. Această verificare în cazul de revizuire reglementat de art. 453 alin. (1) lit. a din Codul de procedură penală vizează caracterul de noutate al faptelor probatorii, nefiind posibilă, într-adevăr, o prelungire a probatoriului pentru fapte sau împrejurări cunoscute de instanță sau o reinterpretare a probatoriului administrat.

Cu privire la această chestiune, prima instanță a considerat, în esență, că faptele și împrejurările invocate au fost descoperite anterior pronunțării instanței de apel și, prin urmare, revizuenții aveau posibilitatea să le prezinte, unele dintre acestea având chiar un caracter de notorietate și, ca atare, prin cererile de revizuire se tinde în concret la prelungirea probatoriului administrat în fața instanțelor de fond și de apel, nefiind îndeplinită condiția de admisibilitate privind existența unor fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei.

Se observă că, în mod eronat, prima instanță a considerat că predarea Bazei de Date de Securitate, creată și gestionată în cadrul Centrului de Informatică și Documentare a Departamentului Securității Statului, aflată în fondul arhivistic al Serviciului Român de Informații către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, face ca faptele probatorii relevante de datele și informațiile conținute să fi fost cunoscute la data soluționării cauzei. Astfel, în legătură cu acest aspect trebuie subliniat că prima instanță a interpretat eronat sintagma „*ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei*”, caracterul public al unor documente nefiind un criteriu de evaluare al acestei condiții. Chiar și așa, documentele predate la datele de 23 și 24 februarie 2022 și 06 septembrie 2023 nu erau inventariate, inventarierea fiind demarată de specialiștii din cadrul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității ulterior predării, astfel că statuarea în sensul că acestea ar fi fost cunoscute publicului, chiar și la modul generic, este lipsită de suport în realitatea faptică. Faptul că documentația a preexistat procesului penal este, de altfel, o condiție necesară invocării faptelor probatorii atestate de conținutul acestora pe calea revizuirii, însă simpla schimbare a regimului de acces la conținutul acestora este lipsită de semnificație în aplicarea normelor procesual penale relevante.

Înalta Curte constată că, potrivit unei jurisprudențe constante și îndelungate, constituie fapte sau împrejurări noi ***acele fapte care nu au fost cunoscute de instanță la soluționarea cauzei***, fie pentru că nu au fost invocate

în fața acesteia și nici nu rezultă din materialul probator existent la dosar, fie au fost învederate instanței, însă au rămas simple afirmații deoarece nu s-a putut proceda la dovedirea lor, fapt ce a avut ca rezultat ignorarea de către instanțe a unor întâmplări, împrejurări sau a oricăror altor situații cu aptitudini probatorii care dacă ar fi fost cunoscute ar fi fost de natură să schimbe soluția dată.

Ca atare, se impune, sub un prim aspect, observația că cerința de noutate trebuie să subziste pentru instanța de judecată, adică faptele sau împrejurările descoperite nu figurau în materialul probator al dosarului, nefiind necesar ca aceasta să aibă un caracter absolut. Noțiunea de descoperire trebuie raportată la instanță, la judecătorii care au pronunțat și ulterior au confirmat hotărârea rămasă definitivă. În procesul penal sarcina probei revine organelor judiciare, astfel că atitudinea pasivă a celor care au avut cunoștința de existența unor date și informații relevante nu dispensează organele judiciare de a afla adevărul, teza primei instanțe în sensul că părțile trebuiau și puteau învedera chestiunile de fapt invocate în revizuire este lipsită de fundament factic și juridic.

În al doilea rând, faptele și împrejurările invocate în revizuire sunt considerate noi pentru instanța de judecată atunci când actele dosarului și considerentele reținute atestă că ***nu a fost posibilă cunoașterea acestora din lipsa unor mijloace de probă corespunzătoare***. Cu alte cuvinte, constatarea și evaluarea faptelor sau a împrejurărilor noi invocate nu a fost posibilă probator, descoperirea ulterioară având semnificația lipsei materialului probator cu consecința necunoașterii de către instanță la soluționarea cauzei.

Descoperirea ulterioară va fi socotită ca necunoscută instanței și în cazul când instanța a cunoscut alte probe care erau invocate în dovedirea aceleiași situații, probe pe care instanța le-a înlăturat ca lipsite de valoare, ceea ce nu ar fi făcut dacă ar fi cunoscut descoperirea ulterioară a faptelor invocate pe calea revizuirii.

Cu alte cuvinte, chiar dacă o anumită faptă sau împrejurare a fost învederată instanței, însă aceasta s-a aflat în imposibilitate obiectivă de a administra probe relevante și concludente, fapta sau împrejurarea poate fi invocată pe calea revizuirii, atunci când proba a devenit administrabilă. Așadar, necunoașterea faptelor sau împrejurărilor nu trebuie înțeleasă în mod absolut, în sensul că despre acestea nu s-a amintit nimic în actele și lucrările dosarului, ci în sensul că ele nu au putut fi luate în considerare la soluționarea cauzei din lipsa posibilității dovedirii lor. Un exemplu de aplicare concretă în acest sens este relevat de interpretarea obligatorie dată prin Decizia nr. 9/2011 publicată în M. Of. nr. 717 din 12 octombrie 2011 prin care, instanța supremă a statuat în recurs în interesul legii că *„Hotărârile definitive în care persoana condamnată nu este autorul infracțiunii, o altă persoană utilizând în mod fraudulos identitatea celui condamnat, sunt supuse cazului de revizuire prevăzut de art. 394 alin. 1 lit. a) din Codul de procedură penală (n.n. dispoziție corespondentă art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală în vigoare)*”. Trebuie notat că dispozițiile ce reglementează cazurile de revizuire le reiau, în esență, pe cele din Codul de procedură penală din 1969, astfel că, văzând dispozițiile art. 474¹ din Codul de procedură penală, rămân valabile cele statuate de Înalta Curte de Casație și

Justiție în jurisprudența de interpretare obligatorie, interpretare reflectată și în jurisprudența instanței supreme, din care amintim decizii publicate, respectiv nr. 911/1955, nr. 953/2006, nr. 457/2015, dar și jurisprudența menționată în susținerea apelurilor sub acest aspect.

Analizând în aceste coordonate admisibilitatea în principiu a prezentei revizuirii, Înalta Curte de Casație și Justiție reține prioritar că soluția de achitare a fost dispusă în temeiul art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală, prima instanță și instanța de apel constatând, în esență, că nu sunt întrunite condițiile pentru ca victima Gheorghe Ursu să poată fi considerată o „*persoană căzută sub puterea adversarului*”, în principal, pentru aceea că, în perioada 1965-1989, politica de stat exercitată de regimul comunist din România nu a avut caracteristicile unui regim represiv, lipsind premisele specifice infracțiunilor de crimă împotriva umanității, iar, în particular, pentru aceea că persoana acestuia nu poate fi încadrată în sfera oponentilor/disidenților regimului, astfel încât tratamentul la care a fost supus pe timpul arestării pentru infracțiuni de drept comun nu se înscrie într-un cadru mai larg de pretinsă represiune asupra celor acuzați de delict de opinie.

Ca atare, se constată cu precădere că cererile de revizuire vizează însăși temeinicia statuărilor ce au constituit fundamentul soluțiilor de achitare și, din acest punct de vedere, susținerile din cuprinsul acestora au aptitudinea de a legitima declanșarea căii extraordinare de atac a revizuirii, cel puțin la nivel teoretic, având în vedere că se tinde la constatarea unei erori judiciare de substanță, iar nu pur formale.

Evaluarea *caracterului de noutate al faptelor probatorii invocate* reclamă prezentarea sintetică a acestora, prezentare necesară pentru compararea subsecventă cu situația de fapt reținută în concret de instanțele care au pronunțat soluția a cărei revizuire se cere, bază factuală care relevă probatoriul administrat pe parcursul procesului penal, cu alte cuvinte faptele cunoscute la soluționarea cauzei.

Un prim set de fapte probatorii ce nu ar fi fost cunoscute de instanțe la soluționarea cauzei și care, dacă ar fi fost cunoscute, ar fi fost de natură să schimbe soluția dată, se referă la ipoteza premisă a infracțiunii de crimă împotriva umanității dedusă judecății și fac dovada, în opinia revizuenților, a faptului că *repreziunea a fost o componentă de bază a puterii în regimul comunist în toată perioada 1948-1989*, cu particularitatea că în perioada 1965-1989 politicile represive ale regimului comunist urmăreau interzicerea oricărei manifestări considerate un pericol la adresa stabilității sale, fiind caracterizate de disimulare, inclusiv în modalitatea derulării unor anchete penale instrumentate de Miliție subsecvent dispunerii unei soluții de netrimiteră în judecată sau în paralel cu acestea, dar aparent fără legătură.

În acest sens au fost indicate următoarele împrejurări, întâmplări sau alte situații cu aptitudini probatorii:

- activitatea de supraveghere a populației civile de către Departamentul Securității Statului în perioada 1965-1989 se realiza după criterii politice sau ideologice;

- printre măsurile preventive figurau metode de diseminarea fricii și descurajarea oricărui gest protestatar sau critic la adresa regimului, printre care și condamnarea pentru infracțiuni de drept comun;

- orice formă de exprimare, chiar și simplele critici au fost calificate ca manifestări ostile, dușmănoase la adresa regimului comunist, această calificare discreționară fiind suficientă pentru a declanșa luarea măsurilor preventive.

În dovedirea acestei împrejurări au fost depuse numeroase înscrisuri, respectiv: Baza de Date de Securitate preluată de CNSAS în februarie 2022, dar și ulterior în septembrie 2023, însoțită de statistici, dar și hotărârile definitive și irevocabile privind numeroase persoane în legătură cu care s-a statuat că au desfășurat activități de poliție politică care includ și referiri la încălcările drepturilor omului și ale drepturilor civile, precum și aspecte privind regimul represiv comunist în perioada istorică de referință.

A fost evocată ca situație factuală ce nu a fost cunoscută la pronunțarea soluției de achitare *politica de disimulare a represiunii practicate sistematic de statul român în perioada de referință* fiind depuse numeroase documente oficiale conținând indicațiile conducerii Departamentului Securității Statului referitoare la camuflarea cazurilor politice prin trimiterea în judecată a persoanelor implicate în astfel de cazuri pentru infracțiuni de drept comun, cât și rapoarte ale Biroului Executiv al Consiliului de Conducere al Departamentului Securității Statului asupra măsurilor de prevenire luate de organele de securitate chiar în anul 1985 (D 8852 -transmis de CNSAS în format electronic, dar și lettric -vol. 19).

Nu în ultimul rând, se impune a fi reținut că în dovedirea aceluiași aspecte de fapt cercetătorii specialiști din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc în colaborare cu specialiști din cadrul Institutului de Istorie Nicolae Iorga din cadrul Academiei Române au redactat o opinie documentată, opinie care se circumscrie mijloacelor de probă reglementate prin art. 172 alin. (7) din Codul de procedură penală.

Chintesența acestei opinii de specialitate este aceea că represiunea a rămas componenta de bază a puterii în totalitarismul comunist, pe tot parcursul intervalului de timp 1948-1989, cu mențiunea că perioada în care Nicolae Ceaușescu s-a aflat la conducerea partidului și a țării este asociată cu o modificare a formelor represiunii prin disimularea acestora.

Mai mult, de la mijlocul anilor `70, urmare a modelului de dezvoltare adoptat, bazat pe forțarea dezvoltării industriale în condițiile scăderii consumului intern și al creșterii presiunii ideologice, starea de conflict a societății cu regimul s-a acutizat considerabil. Astfel, dacă până atunci criticile la adresa regimului priveau cu precădere organizarea politică, economia planificată și absența libertăților individuale, odată cu decizia de creștere artificială a natalității, dar mai ales adoptarea succesivelor programe de economisire a resurselor de la mijlocul anilor `70, conflictul dintre societate și regim s-a acutizat, orice referire critică la adresa politicilor economice absurde, al căror prim efect a fost degradarea accelerată a nivelului de trai, a fost tratată

de regim drept un atentat la fundamentele sale politice, un act de ostilitate la adresa secretarului-general.

Necesitatea de a păstra pe plan extern aparența respectării libertăților individuale pentru a putea obține concesiile economice din partea Occidentului a impus nevoia de a disimula represiunea ascunzând-o sub forma afacerilor penale și a psihiatriei punitive și **de a oculta prin pedepsirea oricăror încercări de comunicare liberă, existența opoziției civice.**

Cel de-al doilea set de elemente factuale invocate se referă la o serie de împrejurări menite să ateste că **victima Gheorghe Ursu a fost considerat opozant politic de către organele de securitate** astfel încât tratamentul la care a fost supus reprezintă un caz particular de represiune politică.

În acest sens s-a arătat că cercetările privind pe victima Gheorghe Ursu au vizat fapte de propagandă împotriva orânduirii socialiste în dosarul FP 66142 București și comentarea nefavorabilă a politicii interne și externe a României, deținere, redactare, difuzare materiale de propagandă reacționară, înscrisuri, inscripții, în dosarul de urmărire informativă FI 227825 București, **modalitatea de soluționare consemnată în evidențele organelor de securitate fiind „decesul persoanei”**. În dovedirea acestor susțineri factuale au fost atașate microfilmul dosarului penal P 58684 predat de Serviciul Român de Informații la CNSAS la data de 23.02.2022, copii ale fișelor de interceptare a corespondenței identificate în arhiva CNSAS la data de 06.09.2023 într-un fond arhivistic predat de Serviciul Român de Informații neinventariat și înregistrările din Baza de Date de Securitate privind dosarul penal și dosarul informativ privind pe Ursu Gheorghe creat și gestionat de Centrul de Informatică și Documentare a Departamentului Securității Statului preluat în format electronic de către CNSAS la data de 24.02.2022.

Subsecvent au fost prezentate cazuri concrete de „*autori de înscrisuri cu conținut dușmănos*” ilustrative pentru modul de soluționare a cazurilor similare de „*propagandă împotriva orânduirii socialiste*” instrumentate în perioada 1975-1989, din care doar o parte au fost soluționate cu o condamnare pentru săvârșirea infracțiunii respective (*Barabas Janos, Barabas Francisc, Bagan Ion, Calciu Dumitreasa Gheorghe, Cană Ionel, Farțade Petre, Filip Iulius, Nisipeanu Ștefan, Ilie Ion, Olindaru Mircea, Pleșca Petre, Popescu Carmen*) pentru majoritatea fiind aplicată soluția condamnării pentru infracțiuni de drept comun (*Alexe Nicolae, Băcanu Petre Mihai, Creangă Mihai, Chivoiu Alexandru, Chesaru Radu, Chiricescu Gheorghe, Dobrescu Constantin Marius Florin, Fistioc Ion, Niculescu Ștefan, Olteanu Carol, Oprea Ion, Stăncescu Nicu, Uncu Anton*) sau „soluția psihiatrică”, de internare a protestatarilor într-o clinică de specialitate (*Alunguleasa Mihai, Brașoveanu Gheorghe, Graur Constantin, Gogonea Ilarie, Mănăilă Victor, Mihai Ion, Paraschiv Vasile, Păltânea Anton, Severin Nicolae, Vișan Ionel*) -fiind transmise în format electronic și letric dosarele de referință identificate în arhiva CNSAS și prezentate în sinteză în anexa 1 la adresa CNSAS nr. P 2870/23 din 26.10.2023.

În susținerea multitudinii cazurilor de autori de înscrisuri ostile față de care au fost luate măsuri represive au fost depuse rapoarte și tabele privind

modul de soluționare (avertizare, trimitere în judecată, internare în spitale de psihiatrie etc.) fiind identificate în arhivele CNSAS, până în prezent, 75 astfel de cazuri la nivelul anului 1985, cu mențiunea că studierea documentelor este încă în curs, iar documentația incompletă.

Tot ca situație factuală nouă a fost evocat regimul inuman al detenției la care au fost supuse persoanele private de libertate pentru așa-zise delictе de opinie prin depunerea rapoartelor de pedepsire.

În ce privește faptele și împrejurările cunoscute instanțelor care au pronunțat soluția, acestea se regăsesc în mod necesar în raționamentul logico-juridic care a stat la baza hotărârilor pronunțate și care reflectă situația factuală reținută în urma analizei probatoriului administrat în cele două faze procesuale, motiv pentru care în **evaluarea caracterului de noutate al elementelor factuale învederate în calea de atac a revizuirii**, se impune identificarea pasajelor relevante.

Astfel, raționamentul logico-juridic reținut prin **sentința penală nr. 196/F pronunțată la data 17 octombrie 2019 de Curtea de Apel București –Secția I penală** relevant, se rezumă la următoarele: „Este adevărat că între anii 1948-1965 autoritățile comuniste au încercat și reușit suprimarea fizică și psihică a unui număr foarte mare de români, în special intelectuali de elită și personalități din toate domeniile vieții sociale, uneori prin torturi inimaginabile, însă după anul 1965 nu se poate reține o intenție clară de exterminare sistematică fizică și psihică din partea autorităților statului a tuturor opozanților politici, fiind utilizate alte metode, ca și cazul poetei Nina Cassian pentru temperarea și controlarea acestora, respectiv influențarea pozitivă a persoanei, în sensul renunțării la astfel de preocupări, prin intermediul familiei, prietenilor, colegilor, precum și arest la domiciliu, urmărire informativă, filaj, interceptări.(...)”

Politica statului român la acea dată nu era de reprimare a formelor de opoziție față de regimul politic și conducătorul statului prin violență și eliminare fizică.

Nu se poate reține, în opinia Curții, că la acea vreme a existat o intenție sistematică din partea autorităților de aplicare a unor astfel de tratamente tuturor opozanților politici ai regimului totalitar comunist sau asupra unui număr suficient de mare de persoane care să fie în măsură să conducă la concluzia că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.358 Cod penal din anul 1969, cu privire la situația premisă și subiectul activ.

În cauza au fost audiați și martorii **Petre Mihai Băcanu, Filipescu Radu și Andreescu Gabriel**, arestați chiar de organele de securitate pentru comiterea unor infracțiuni de competența acestei structuri, pentru tipărirea unui ziar clandestin, răspândirea de manifeste prin care populația era chemată la o demonstrație împotriva conducătorului statului, respectiv transmiterea de informații ce vizau încălcarea drepturilor omului, care însă nu au fost supuși aceluiași regim ca și victima **Ursu Gheorghe Emil**.

Împrejurarea că victima **Ursu Gheorghe Emil**, în timp ce era arestată preventiv pentru comiterea unor infracțiuni de drept comun, era anchetată în

continuare neoficial de organele de securitate, cel mai probabil, pentru a furniza informații cu privire la persoanele menționate în jurnalul său, nu este în măsură să justifice, în contextul celor arătate, reținerea calității sale de disident politic.

Curtea apreciază că acțiunile excesive, particulare, conjugate, ale mai multor persoane care au încălcat legea, dintre care trei au fost condamnate definitiv, au condus la acest rezultat regretabil, respectiv decesul victimei Ursu Gheorghe Emil (filele 27-28 din sentință)."

Referitor la situația factuală reținută în apel și mijloacele de probă avute în vedere, pasajele relevante din **decizia penală nr. 238/A/27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală** atestă următoarele:

„...Înalta Curte, în acord cu prima instanță, reține că nu este îndeplinită situația premisă, aceea a existenței unui conflict (adversități) între organele statului, pe de o parte, și populația civilă sau o colectivitate, pe de altă parte, în cadrul căruia să se recurgă la supunerea acestora la tratamente neomnoase, tortură, mutilare sau exterminare, așa cum se prevede în textul incriminator.

Este adevărat, așa cum susțin apelantele părți civile și parchetul, că un inculpat poate fi tras la răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunii de tratamente neomnoase și în situația în care acțiunea ce constituie elementul material al acesteia se îndreaptă împotriva unei singure persoane căzute sub puterea adversarului („oricărei alte persoane căzute sub puterea adversarului”), însă este absolut necesar ca acțiunea inculpatului să se înglobeze într-o acțiune mai amplă, sistematică, în care și alte persoane comit astfel de acte împotriva uneia sau mai multor persoane cu care au stabilit relații de adversitate. Altfel, acțiunea singulară a inculpatului de a comite, din diverse motive, acte care ar putea intra și în conținutul constitutiv al infracțiunii de tratamente neomnoase asupra unei persoane sau chiar asupra a două sau mai multor persoane, nu poate îmbrăca decât haina juridică a infracțiunilor contra persoanei (omor, vătămare corporală, lovire etc.) sau a celor contra înfăptuirii justiției (supunerea la rele tratamente, tortura) ori a altor infracțiuni de drept comun, nicidecum a celor contra umanității (...).

În argumentarea existenței situației premise, procurorul a făcut trimitere la situația istorico-politică din perioada 1948-1964 și a invocat mai multe acte normative din aceeași perioadă, precum și practică judiciară, respectiv decizia nr. 51/A din 10 februarie 2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Penală în dosarul nr. 3986/2/2014 și decizia nr. 102/A din 29 martie 2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Penală în dosarul nr. 5202/2/2014.

Totodată, și apelantele părți civile au invocat, în același scop, decizia nr. 2579/2009 din data de 7 iulie 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția Penală.

Analizând jurisprudența invocată de parchet și apelantele părți civile, Înalta Curte constată că aceasta nu este relevantă pentru cauza

dedusă judecării, având în vedere perioada în care s-a reținut că au fost comise faptele supuse analizei în acele cauze (1948-1963), dar și conținutul acestor fapte(...).

Însă, spre deosebire de anii 1948-1964, în care s-au produs acele atrocități împotriva poporului român, reținute și în hotărârile anterior menționate, la nivelul anului 1985 nu se mai poate considera că există o intenție clară de exterminare sistematică a oricărui opozant din partea autorităților statului, prin acte materiale ce s-ar circumscrie infracțiunii analizate și care să permită încadrarea oricărui comportament nelegal față de persoanele aflate în detenție în acest tip de infracțiune.

Împrejurarea evocată de procuror în sensul că represiunea organizată de securitate ar avea un caracter sistematic și s-ar exercita prin controlul informativ al „întregii populații active” (și prin aceasta s-ar face dovada situației premisă cerută de textul incriminator) dat fiind numărul cetățenilor români supravegheați sau urmăriți de securitate în anii 1974-1989 nu poate fi reținută de Înalta Curte(...).

Dincolo de inadvertența dintre cele două fraze consecutive (în prima frază se susține înmulțirea categoriei de persoane urmărite după 1965, iar în fraza următoare, făcând trimitere la statistică, se reține o scădere a numărului de urmăriți în aceeași perioadă), Înalta Curte reține, pe de o parte, așa cum s-a expus și anterior, că măsurile de supraveghere informativă au caracter eminentamente secret, situație în care nu se poate susține cu temei că acestea ar putea conduce la concluzia existenței unui conflict, a unei adversități între organele statului (securitate) și populație sau parte din aceasta, așa cum cere textul incriminator(...).

Totodată, prin rechizitoriu se susține, în privința metodelor utilizate de securitate în acțiunile represive, că tortura a fost principala metodă ilegală de anchetă, dar și folosirea bătăii și a subalimentației prelungite, în scopul obținerii de declarații acuzatoare, presiuni morale pentru constrângerea persoanelor anchetate de a declara ce li se impunea etc., însă nu s-a indicat nicio probă din care să rezulte folosirea acestor metode la nivelul anului 1985 și, ceea ce este mai important, nu s-a invocat, cu trimitere la probe, intenția sistematică de torturare, mutilare sau exterminare a persoanelor căzute sub puterea adversarului.

În cadrul cercetării judecătorești în apel, a fost încuviințată, la solicitarea apelantelor părți civile, și administrată proba cu martorii Giurcan Nicoleta, Boeriu Petru Marius, Gherghina-Besciu Mariana, Filipescu Radu și Băcanu Petre, în dovedirea situației premisă a infracțiunii de tratamente neomenoase (...).

În cadrul concluziilor scrise, apelanții părți civile Ursu Andrei Horia, Ursu Ștefan Olga și Ursu Sorana, în susținerea existenței situației premise (raportul de adversitate între organele statului și societatea civilă), invocă mai multe mărturii ale unor persoane care au fost implicate în evenimente care au condus la interacțiuni cu organele statului, unele anterioare anului 1980, câteva în perioada 1980-1986, iar cele mai multe din

perioada 1987 (după evenimentele de la Braşov) și până în 1989, mărturii redată în diverse lucrări publicate.

Cu privire la aceste mărturii, Înalta Curte nu contestă valoarea istorică a acestora, însă nu poate reține valoarea probatorie în procesul penal care s-a stea la baza acuzației ce vizează o infracțiune deosebit de gravă, cum este infracțiunea de tratamente inumane, atât timp cât aceste mărturii sunt extrajudiciare, au fost făcute în afara procesului penal, fără respectarea rigorilor care caracterizează administrarea de probe în procesul penal (depunerea jurământului de către martor, respectarea principiilor publicității, nemijlocirii și contradictorialității) și fără ca inculpaților să li se respecte dreptul la apărare prin audierea nemijlocită și adresarea de întrebări cu privire la împrejurările declarate.

Deopotrivă, argumentele expuse anterior cu privire la declarațiile martorilor audiați nemijlocit în faza apelului sunt valabile și cu privire la mărturiile despre evenimente petrecute cu mult înainte ori cu mult după anul 1985, situație în care, nici din această perspectivă, aceste mărturii nu pot fi reținute la stabilirea situației premise a infracțiunii deduse judecății.

Nici înscrisurile la care s-a făcut trimitere nu susțin existența unui conflict (adversități) între autorități și populație sau parte din aceasta, care să intre sub incidența dispozițiilor art. 358 din Codul penal.

Așadar, Înalta Curte reține că, prin probele administrate în cauză, inclusiv în apel, s-a făcut dovada unor interacțiuni ale organelor de stat (chiar organe ale securității) cu mai multe persoane determinate, însă nu s-a făcut dovada existenței, în perioada în care se reține comiterea infracțiunii de către inculpați, a unui conflict (adversități) între autorități și populație sau parte din aceasta, în cadrul căruia să existe o preocupare sistematică a autorităților de exterminare fizică sau psihică a populației sau a unei părți din acesta pe diverse motive (așa cum s-a întâmplat în perioada anilor 1948-1965, împrejurări reținute prin hotărârile penale la care s-a făcut referire în cele ce preced).

Un conflict limitat la câteva persoane determinate nu poate fi considerat ca situație premisă a infracțiunii de tratamente neomenești.

(...)

În acest context, Înalta Curte, în acord cu prima instanță, reține că victima Ursu Gheorghe Emil nu a fost un opozant al regimului comunist și nu s-a aflat în relații de adversitate cu organele de securitate ale statului, atât timp cât opiniile sale și dezacordul față de politica și conducerea de stat nu au fost făcute publice, nu a ajuns la cunoștința publicului larg pe vreo altă cale și nu au produs vreo consecință în realitatea exterioară (nu au fost de natură a propaga idei și concepții ostile ori de a instiga la acțiuni împotriva orânduirii socialiste).

Astfel, victima nu și-a manifestat public dezacordul față de politica și conducerea de stat și partid, astfel încât să devină o persoană periculoasă pentru securitatea statului, din cauza posibilității de influențare a opiniei publice și de instigare a populației împotriva conducerii de stat și partid.

Opiniile și nemulțumirile sale au fost exprimate fie în jurnalul său intim, dar nu a fost făcut public, fie prin materialele transmise la postul de radio „Europa Liberă” (așa cum a rezultat din declarațiile victimei), dar nu a fost menționat numele său, fie prin păreri exprimate la locul de muncă, dar care nu au fost în măsură să atragă atenția organelor de securitate, fiind arestat și deținut pentru infracțiuni de drept comun (infracțiunea de operațiuni interzise cu mijloace de plată străine).

De altfel, la acel moment, ca și victima Ursu Gheorghe Emil, existau numeroși cetățeni români care, într-un cerc restrâns, își manifestau dezacordul cu privire la regimul comunist și conducerea statului, fără, însă, a manifesta o atitudine critică în prezența unui public larg de natură să influențeze sau să instige populația împotriva conducerii de stat și partid.

Or, persoana aflată în conflict sau în relații de adversitate cu organele statului comunist este acea persoană care avea opinii opuse celor ale regimului comunist totalitar și care a avut și îndrăzneala de a le exprima public, deschis, punându-se astfel în opoziție față de puterea comunistă, iar „persoana căzută sub puterea adversarului” este persoana aflată în opoziție față de puterea comunistă, care este arestată sau cercetată de organele statului tocmai pentru aceste opinii. Sub acest aspect, martorul Mălureanu Vasile a precizat în declarația dată în fața instanței de apel că *„Numărul opozanților deschiși, cu asumare a riscurilor, care au inițiat sau desfășurat activități contestatatoare la adresa regimului a fost unul mic. D-nul Ursu, prin jurnalul care nu a fost dat publicității, putem considera că a fost opozant de for intim, interior. În ce privește articolele trimise la Europa Liberă pot fi considerate ca acte de opoziție, dar neasumate public. Când ne referim la opozanți ai regimului, ne referim la cei care au săvârșit acte publice grave, asumându-și riscuri. Din acest punct de vedere Gheorghe Ursu nu e considerat opozant deschis.”*

Pe cale de consecință, nu se poate reține că victima Ursu Gheorghe Emil este o „persoana căzută sub puterea adversarului” atât timp cât opiniile sale despre regimul comunist și conducerea de stat și de partid nu au fost făcute publice, iar arestarea sa nu a fost dispusă de organele statului pentru opiniile pe care le-a consemnat în jurnalul său intim (așa cum s-a reținut anterior, victima a fost cercetată în stare de libertate pentru infracțiunea de propagandă împotriva orânduirii socialiste, prevăzută de art. 166 din Codul penal), ci pentru o infracțiune de drept comun, respectiv operațiuni interzise cu mijloace de plată străine, infracțiune recunoscută de victimă, în condițiile în care, la percheziția domiciliară, au fost găsite la domiciliul său mijloace de plată străine, care erau interzise la deținere (filele 86-101 din decizie”).

Sintetizând, din analiza probatoriului ce a stat la baza situației de fapt reținute rezultă că la soluționarea cauzei nu a fost dovedită existența unor fapte probatorii din care să rezulte, pe de o parte, faptul că după anul 1965 s-ar fi perpetuat politica statală represivă față de oponenții regimului comunist, iar, pe de altă parte, că tratamentele la care a fost supus în detenție și care au condus la

decesul victimei Ursu Gheorghe Emil se subsumează unei practici de punere în aplicare a acestei politici statale, precum nici că faptele pentru care a fost cercetat ar fi fost considerate manifestări ostile la adresa regimului care să îi confere statut de oponent.

Concluzia în sensul că nu se poate considera că la nivelul anului 1985 „exista o intenție clară de exterminare sistematică” a oricărui opozant din partea autorităților statului, prin acte materiale ce s-ar circumscrie infracțiunii analizate și care să permită încadrarea oricărui comportament nelegal față de persoanele aflate în detenție în acest tip de infracțiune, s-a fundamentat pe declarațiile date de martorii Giurcan Nicoleta, Boeriu Petru Marius, Gherghina-Besciu Mariana, Filipescu Radu și Băcanu Petre, declarații considerate nerelevante și insuficiente întrucât, fie se referă la alte perioade, fie sunt singulare.

Cât privește celelalte înscrisuri depuse de apelanții Ursu Andrei Horia, Ursu Ștefan Olga și Ursu Sorana, acestea au fost înlăturate, instanța de apel apreciind că nu au valoare probatorie.

Relevant din punct de vedere al faptelor și împrejurărilor care au fost cunoscute de instanță și, prin urmare, au stat la baza acestei constatări, este faptul că în procedura de cameră preliminară, prin încheierea din data de 19.10.2016, pronunțată în dosarul nr. 2764/1/2016 /a1, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția Penală a admis, în parte, cererile și excepțiile formulate de inculpați, a constatat neregularitatea rechizitoriului sub aspectul modului de descriere a faptelor și a dispus ca procurorul să precizeze, printre altele, toate elementele necesare configurării neechivoce a situației premisă, caracterul atacului (sistematic sau/și generalizat) și *probele care furnizează datele factuale pe baza cărora a fost reținută existența situației premisă.*

Procedând la remedierea aspectelor de neregularitate ale rechizitoriului nr. 32/P/2014 din data de 29.07.2016 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție –Secția Parchetelor Militare a afirmat că inculpații au pus în aplicare politica statului comunist de reprimare a oricărei forme de disidență și de opoziție la „idealurile comuniste” în ceea ce privește pe inginerul Gheorghe Ursu, detaliind în concret tratamentul la care a fost supus acesta pe parcursul detenției și probele din care rezultă exclusiv acest din urmă aspect.

Din lecturarea actelor și lucrărilor dosarului, rezultă că în cursul urmăririi penale, cât și ulterior, până la rămânerea definitivă a hotărârii, adevărul istoric cu privire la represiunea exercitată sistematic și generalizat împotriva oricărei persoane considerată ca având „manifestări dușmănoase” la adresa regimului sau a conducerii statului în România după 1964 a fost invocat exclusiv sub forma unor argumente logico-juridice expuse de parchet și de părțile civile. Cât privește probatoriul, instanțele au procedat la audierea a cinci martori pe situații punctuale în care aceștia ar fi fost implicați, fiind înlăturat materialul documentar depus considerat necorespunzător unor mijloace de probă valide în procesul penal.

Se observă, ca atare, că faptele și împrejurările invocate au fost doar în parte evocate în cursul soluționării cauzei și că, în orice caz, situația politică și socială care să releve amploarea represiunii, modalitatea concretă în care se realiza, cât și persoanele ce intrau în sfera celor supuși unor astfel de tratamente nu au fost reținute, pe de o parte, pentru că nu figurau în materialul probator al dosarului, iar, pe de altă parte, cunoașterea acestora nefiind posibilă din lipsa unor mijloace de probă corespunzătoare.

Înalta Curte reține că faptele și împrejurările relevate sub aspectul existenței ipotezei premise a infracțiunii de crimă împotriva umanității ce a făcut obiectul judecății, respectiv caracterul constant al represiunii, politicile opresive exercitate față de oponenții regimului comunist, față de orice manifestare considerată un pericol la adresa stabilității sale și camuflarea acestora în diferite modalități, se circumscriu unui adevăr istoric.

Acest adevăr istoric, constituie, de principiu, o chestiune prealabilă în sensul art. 52 din Codul de procedură penală antamând aspecte de natură extrapenală de a căror soluționare depinde rezolvarea fondului cauzei penale, în sensul rezolvării raportului juridic de conflict, adică a acțiunii penale. Constatarea situației factuale privind politicile represive ale regimului totalitarist comunist au un pronunțat caracter științific și, prin urmare, în lipsa afirmării și asumării caracterului notoriu de către organele judiciare, soluționarea efectivă a acestei probleme extrapenale implica în mod necesar o atestare avizată din partea instituțiilor abilitate.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 52 alin. (1) din Codul de procedură penală *„Instanța penală este competentă să judece orice chestiune prealabilă soluționării cauzei, chiar dacă prin natura ei acea chestiune este de competența altei instanțe, cu excepția situațiilor în care competența de soluționare nu aparține organelor judiciare”*.

Așadar, chestiunea prealabilă reprezintă un aspect de precădere procesuală, care trebuie să premergă rezolvării altor chestiuni care privesc fondul cauzei, principiul general, aplicabil în acest caz, este că instanța care judecă aspectul principal rezolvă și chestiunile prealabile potrivit regulii conform căreia judecătorul acțiunii este și judecătorul excepției, cu mențiunea expresă că instanța nu are competența de a soluționa chestiunile prealabile care excedează competenței organelor judiciare, ca o consecință a separației puterilor în stat.

Or, crimele împotriva umanității au ca situație premisă stări de fapt ce constituie prin ele însele adevăruri istorice a căror stabilire revine în mod necesar specialiștilor în domeniu, chestiunea fiind imposibil de clarificat pe baza unor mijloace de probă oarecare, așa cum a arătat și prima instanță atunci când a considerat că deși unele întâmplări relevante au fost cunoscute și analizate explicit în hotărârile a căror revizuire se cere, referirea la toate evenimentele relevante pentru lămurirea aspectelor esențiale este imposibil de realizat în cadrul unei hotărâri judecătorești.

Dată fiind această limitare, se constată că în lipsa unor mijloace de probă corespunzătoare, soluția de achitare a fost pronunțată fără ca pentru această

chestiune prealabilă extrapenală să fi existat la dosar statuarea unei instituții abilitate.

Cu privire la această din urmă chestiune, Înalta Curte constată că Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) este o structură guvernamentală înființată în 2009, cu rol în analiza din punct de vedere științific a regimului comunist și a consecințelor sale, având ca scop consacrat legal în art. 2 din H.G. nr. 1372/2009 privind înființarea, organizarea și funcționarea instituției, următoarele:

*„a) administrarea și **analizarea, de o manieră riguroasă și științifică, a memoriei regimului comunist din România, precum și a consecințelor acestuia, în directă colaborare cu celelalte instituții ale statului, în spiritul valorilor constituționale ale democrației, statului de drept și pluralismului;***

*b) sprijinirea constituirii unor mecanisme educaționale și de informare destinate să promoveze, la nivel public, național și internațional, memoria perioadei comuniste din istoria României și de încurajare a dezvoltării unei culturi a libertății, democrației și a statului de drept, prin omagierea victimelor dictaturii comuniste din România și **analiza mecanismelor statului totalitar;***

c) dezvoltarea și încurajarea cercetării științifice și studiul avansat în domeniul istoriei comunismului, prin metode critice și comparative și în concordanță cu standardele internaționale;

(...)

*e) **investigarea științifică și identificarea crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România, precum și sesizarea organelor în drept în acele cazuri în care sunt depistate situații de încălcare a legii.***”

Potrivit art. 3 din același act normativ „În vederea îndeplinirii misiunii sale de administrare a memoriei regimului comunist din România, Institutul sprijină desfășurarea următoarelor activități:

(...)

b¹) realizarea de studii, analize, cercetări, proiecte și programe în exercitarea atribuțiilor instituționale, în parteneriat cu instituții publice, organizații neguvernamentale, asociații profesionale, precum și cu persoane fizice din țară și din străinătate.”

Ca atare, contrar celor statuate de prima instanță, materialul întocmit de această instituție, nu constituie o simplă sinteză a unor documente oficiale, materiale întocmite de organizații naționale și internaționale cu activitate în domeniul drepturilor omului, studii de specialitate, cărți, filme documentare, hotărâri judecătorești etc., ci o statuare asupra chestiunii prealabile de natură istorică de către instituția guvernamentală abilitată, opinia cercetătorilor specialiști fiind subsumată mijloacelor de probă reglementate de art. 172 alin. (7) din Codul de procedură penală, respectiv „În domeniile strict specializate, **dacă pentru înțelegerea probelor sunt necesare anumite cunoștințe specifice sau alte asemenea cunoștințe, instanța ori organul de urmărire penală poate solicita opinia unor specialiști care funcționează în cadrul organelor judiciare sau în afara acestora.**”

Astfel, solicitarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de acordare de sprijin științific de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc pentru a documenta funcționarea aparatului de represiune în perioada de referință nu reprezintă o prelungire a probațiunii sau o suplimentare a argumentelor anterioare, ci o statuare științifică și documentată asupra unei chestiuni prealabile care nu a fost rezolvată și, ca atare, nici cunoscută de instanțe, împrejurările de fapt de natură istorică fiind imposibil de probat altfel, în contextul în care instanțele nu au achiesat la argumentul notorietății. De altfel, prelungirea probațiunii ca impediment de admisibilitate a revizuirii nu poate viza decât o condiție de tipicitate intrinsecă infracțiunii cercetate, iar nu o situație de fapt extrinsecă, un context socio-politic a cărui realitate nu poate fi stabilită și nici contestată pe calea unei unice hotărâri judecătorești, întrucât s-ar ajunge la situația absurdă a existenței concomitente a mai multor adevăruri privind aceeași situație contextuală istorică. Situația premisă presupune preexistența unei anumite realități pe care trebuie să se grezeze săvârșirea faptelor prevăzute de legea penală, condiție preexistentă de care depinde caracterul penal al faptei, dar care se situează în afara conținutului constitutiv ce constituie obiectul probațiunii propriu-zise pentru stabilirea adevărului judiciar.

Nu suntem nici în ipoteza unei reexaminări a argumentelor sau probelor deja prezentate întrucât reexaminarea presupune ca instanțele să fi fost abilitate a stabili relevanța acestora din punct de vedere al adevărului istoric, ceea ce nu este cazul, astfel cum se menționează chiar în considerentele deciziei din apel amintite.

În considerarea naturii extrapenale a acestei chestiuni care influențează fondul cauzei penale, antamând existența unei cerințe esențiale din structura infracțiunii, respectiv situația premisă, sunt incidente și dispozițiile art. 52 alin. (3) din Codul de procedură penală care consacră autoritatea de lucru judecat a hotărârilor definitive ale altor instanțe decât cele penale asupra unei chestiuni prealabile în procesul penal în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 102/2021. Această din urmă decizie a instanței de contencios constituțional presupune, *per se*, respectarea de către instanțele penale a autorității de lucru judecat a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate de către instanțele civile, atunci când acestea se referă la chestiuni prealabile ale cauzei penale care privesc existența infracțiunii, în considerarea principiului securității raporturilor juridice. Or, în acest context sunt relevante hotărârile judecătorești evocate de apelanți în susținerea aceluiași chestiuni privind regimul totalitar din România în perioada 1964-1989 și a particularităților sistemului represiv în intervalul relevant.

Având în vedere exigențele ce rezultă din soluțiile de principiu pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, posibilitatea instanței penale de a statua diferit asupra unor aspecte soluționate, în mod definitiv, de către alte instanțe ar transforma instanța penală într-o instanță de revizuire a hotărârilor definitive ale altor instanțe referitoare la aspecte care privesc existența infracțiunii, argumentele prezentate de părțile civile subsumându-se

cazului de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, iar nu celui prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală.

Odată stabilit că faptele și împrejurările evocate de apelanți ca fiind dovedite de opinia cercetătorilor specialiști din cadrul IICCMER nu au fost cunoscute de instanță, atestarea probatorie a acestora nefiind realizată corespunzător, se constată că acestea sunt dublate de faptele și împrejurările care nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care privesc situația particulară a victimei Gheorghe Ursu, în dovedirea cărora au fost atașate documentele oficiale transmise de către CNSAS.

În legătură cu acestea, în mod eronat prima instanță a reținut că faptele probatorii ar fi fost descoperite anterior pronunțării. Astfel, așa cum am arătat în precedent, caracterul de noutate trebuie raportat în mod necesar la instanță, preexistenței mijloacelor de probă, în contextul în care probele nu au fost administrate, neputându-i fi atribuită o astfel de semnificație. Dincolo de faptul că CNSAS nu procedase încă la inventarierea și studierea documentelor înainte de soluționarea definitivă a cauzei, chiar dacă se afla în posesia acestora, nu există probe că procurorul sau părțile civile cunoșteau existența lor și, chiar dacă ar fi cunoscut, nu li se poate imputa faptul că nu au adus la cunoștința instanței faptele probatorii noi, argumentele primei instanțe fiind eronate.

De altfel, în condițiile în care Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității este, potrivit O.U.G. nr. 24/2008 instituția abilitată să preia documente din arhivele Securității (art. 24 și art. 31), să dea publicității documente cu privire la cazurile neelucidate de decese care s-au produs în legătură cu activitatea Securității și să sesizeze organele de cercetare penală (art. 14 lit. g) din actul normativ), precum și să pună la dispoziția cercetătorilor acreditați documente și informații cu privire la metodele și activitățile Securității, în scopul stabilirii adevărului istoric asupra perioadei dictaturii comuniste (art. 24 lit. f) și art. 28 din actul normativ), faptele probatorii conținute de documentele transmise în format electronic la 23 și 24 februarie 2022 și 06 septembrie 2023 nu puteau să fi fost cunoscute la soluționarea cauzei, proba fiind, în concret, imposibil de administrat în condițiile în care datele tehnice au fost analizate ulterior inventarierii și transmise organelor judiciare abia la datele de 19 septembrie și 26 octombrie 2023, dată în raport cu care cererile de revizuire au fost formulate în termenul stipulat de art. 457 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală.

Sintetizând, Înalta Curte constată că elementele factuale invocate în revizuire și menționate în cele ce preced, constituie fapte sau împrejurări noi **care nu au fost cunoscute de instanță la soluționarea cauzei** fapt ce a avut ca rezultat ignorarea acestor împrejurări sau orice alte situații cu aptitudini probatorii care, dacă ar fi fost cunoscute, ar fi fost de natură să schimbe soluția dată, în raport cu considerentele expuse de instanțe, astfel:

Cât privește situația premisă se reține că, deși politica statului comunist de reprimare a oricărei forme de disidență și de opoziție la „idealurile comuniste”, a fost afirmată de o manieră generală atât de parchet, cât și de

părțile civile, aceasta a rămas o simplă afirmație, argumentată în principal de notorietatea unor evenimente sau situații concrete.

În legătură cu această chestiune se constată că situațiile și împrejurările factuale menționate în cererile de revizuire nu au fost invocate și nici nu au rezultat din materialul probator limitat existent la dosar, respectiv modalitatea de disimulare a represiunii în perioada relevantă și suprimarea sistematică a oricărei forme de manifestare considerată potrivnică regimului. Astfel, situația premisă constituie un context factual istorico-politic ce se circumscrie unei chestiuni prealabile a cărei stabilire, prin natura ei, necesită expertiza cercetătorilor din cadrul instituțiilor publice abilitate cu studierea regimului comunist, or, un astfel de studiu nu exista la dosar la momentul soluționării cauzei, instanța rezumându-se la evaluarea probei testimoniale cu cei cinci martori, unica administrată în acest scop. Reiterăm că, chiar dacă la dosar au fost depuse o parte din documentele relevante, instanța de apel nu a ținut cont de acestea tocmai în considerarea faptului că analizarea lor excedează competențelor organelor judiciare.

Referitor la chestiunile punctuale privind identificarea victimei ca fiind o persoană căzută sub puterea adversarului, se constată că împrejurările privind considerarea victimei Ursu Gheorghe de către Securitate ca un oponent al regimului și intenția de ocultare a măsurilor represive față de acesta, cât și tratamentul concret la care au fost supuse persoane aflate în situații similare urmare a redactării unor înscrisuri cu caracter dușmănos, fie nu au fost invocate, fie nu au rezultat din materialul probator existent la dosar, documentele relevante predate către CNSAS nefiind inventariate și analizate decât după rămânerea definitivă a hotărârii a cărei revizuire se cere, astfel că administrarea probelor respective nici nu a fost posibilă la momentul soluționării cauzei.

Evaluând incidența impedimentului prevăzut de art. 457 alin. (4) din Codul de procedură penală potrivit căruia „*Revizuirea în defavoarea inculpatului nu se poate face când a intervenit o cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal*”, Înalta Curte constată, în principal, că ipoteza premisă a condiției este aceea a intervenirii unei cauze dintre cele prevăzute de art. 16 din Codul de procedură penală între momentul rămânerii definitive și momentul formulării cererii de revizuire, astfel încât aceasta nu se verifică în raport cu inculpatul Postelnicu Tudor, decedat în cursul judecății în primă instanță. În al doilea rând, dat fiind că soluția de achitare a fost pronunțată și față de acest inculpat pentru aceleași considerente ca și față de ceilalți inculpați, soluția în calea de atac a revizuirii se impune a fi una unitară, altfel, însăși finalitatea acesteia de a înlătura o eventuală eroare judiciară nu ar putea fi realizată, mai mult, ar putea chiar constitui un nou motiv de revizuire -art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală.

Pentru considerentele expuse, constatând întemeiate criticile formulate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și de părțile civile Ursu Ștefan Olga și Ursu Andrei Horia, Înalta Curte va admite apelurile declarate și va desființa sentința penală nr. 92/F din data de 09 mai 2024, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală și, rejudecând, va admite în

principiu cererile de revizuire și va trimite cauza Curții de Apel București în vederea rejudecării în condițiile art. 461 din Codul de procedură penală, cu luarea în considerare a probatoriului în baza căruia au fost formulate cererile de revizuire, inclusiv în privința aspectelor calificate ca reprezentând o chestiune prealabilă.

Văzând dispozițiile art. 275 alin. (3) din Codul de procedură penală, cheltuielile judiciare avansate în apel vor rămâne în sarcina statului.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE:**

Admite apelurile declarate de *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București* și de părțile civile *Ursu Ștefan Olga* și *Ursu Andrei Horia* împotriva sentinței penale nr. 92/F din data de 09 mai 2024, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală.

Desființează sentința penală apelată și rejudecând:

În temeiul art. 453 alin. (1) lit.a) din Codul de procedură penală, admite în principiu cererile de revizuire formulate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și de părțile civile Ursu Ștefan Olga și Ursu Andrei Horia împotriva sentinței penale nr. 196/F/17.10.2019 a Curții de Apel București – Secția I penală, definitivă prin decizia penală nr. 238/A/27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală și trimite cauza Curții de Apel București în vederea rejudecării cauzei în condițiile art. 461 din Codul de procedură penală.

Cheltuielile judiciare avansate de stat în primă instanță și în apel rămân în sarcina statului.

Onorariul convenit apărătorului desemnat din oficiu pentru intimatul inculpat Postelnicu Tudor, în cuantum de 720 lei, se suportă din fondul Ministerului Justiției.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 12 decembrie 2024.

PREȘEDINTE

Oana Burnel

JUDECĂTOR

Simona Elena Cîrnaru

JUDECĂTOR

Rodica Aida Popa

MAGISTRAT ASISTENT

Cezarina Moraru

GREFIER

Iustina Negruț

Red./tehnored. O.B./ 2ex.

I.N. 06 Februarie 2025